

strekke heerlijkheid en volkomenheid in 't leven gelijk God 't ons in de Schepping had toebedeeld. Hij verliet in zijn Hemelvaart een onheilzame wereld, die voor hem onbewoonbaar was, doch hij keert straks terug tot een nieuwe aarde onder een nieuwen hemel, die in alles zijn heilig stempel dragen zal.

Dr. A. K.

„Verwachtinge de belofte des Vaders“.

En als hij met hen vergaderd was, bewijst hij hun, dat zij van Jeruzalem niet scheiden zouden, maar verwachten de belofte des Vaders, die hij, zeide hij, van mij gehoord hebt.

Hand. I: 4.

Lukas, aan wien we het zoo gewichtige boek der Handelingen te danken hebben, was als gesneest steeds nauwkeurig in wat hij bericht, en zoo meldt hij ons aandoende, reeds in het derde vers dat hij neerschreef, hoe de verrezen Heiland gedurende veertig dagen na zijn Verrijzenis zich aan zijn Apostelen en overige discipelen openbaard heeft. Hiermede bedoelt hij natuurlijk niet, dat de Christus gedurende een tijdperk van veertig dagen, elken dag, van den morgen tot den avond, met zijn Apostelen in aanraking was gekomen. Van elders weten we, dat dit er niet naar leek, en dat de Christus slechts op een klein aantal dagen zich met zijn Apostelen onderhield.

Toch hebben die veertig dagen, waarvan Lukas gewaagt, een ernstige betekenis. Ze duiden toch aan, dat er tusschen den dag van Jezus' Verrijzenis, of wilt ge sids zijn eerste ontmoeting met zijn discipelen na zijn Opstanding, en den dag van zijn Hemelvaart een tijdperk van veertig dagen verloop was; juist het cijfer, dat ook wij nog steeds gelden laten. De Hemelvaartdag valt ook bij ons nog steeds op den veertigsten dag na Paschen in, en daarna verlopen dan nogmaals tien dagen om ons naar Pinksteren te leiden, wat alzoo van Jezus' Opstanding tot aan de Pinksteren samen op vijftig dagen doelt.

Let er nu op, hoe in de H. Schrift steeds op alle manier met een vast cijfer, met een gestadig aantal gerekend wordt, en hoe onder deze cijfers het getal van zeven, van twaalf, van veertig, en zoo meer, steeds naar voren dringt. Voor ons blijft het steeds raadselachtig waarom de Heere onze God schier immer met deze op den voorgrond tredende cijfers rekening houdt. Tal van cijfers komen bij zulke berekeningen nimmer voor. Denk maar aan de elf, aan de dertien, aan de zeventien. Zoo dikwijls er in het bestel Gods van cijfers sprake is, zijn 't veelal juist zulke getallen, die wij zouden overslaan. Wij hechten aan het tientalig stelsel, maar zoo is 't in het bestel van den Eeuwige niet. Hier zijn 't juist de drie, de zeven, de twaalf, de veertig en zoover meer, die den kringloop en den saamhang aanduiden en insperken.

En zoo nu is het ook bij Jezus' Hemelvaart. Ook voor de Hemelvaart zien we een vast cijfer intreden, en wel het cijfer van veertig. Nu zou 't ons allicht toeschijnen, alsof voor dat hooge en afgeronde cijfer hier zelfs geen aansluiting aanwezig was. Alle verschijningen samen zouden nog op geen tien dagen beslag leggen. Om wat oorzaak moest nu dit cijfer hier oploopen tot de veertig? Reden wordt ons hiervan ook niet gegeven. Alleen het feit wordt vastgesteld, en wel vastgesteld als een feit, dat in niets van menschelek wilkeur of van aardse gebeurtenissen afhangt, maar dat uitsluitend en eenigzins bepaald door Goddelijke beschikking. Wij zouden zulk een cijfer allicht op twintig of vijf-en-twintig dagen gesteld hebben. En toch mocht dit niet zoo zijn. Het getal der dagen moest volloopen tot de veertig, en zelfs op geen zweem van bewegeden wordt geduid, uit wat hoofde deze veertig dagen vol moesten worden.

Zulk stiptelijk aanwijzen van menschenkant, doch van Gods zijde, blijft ons deswege zulk een raadsel, wij wij zoo licht geneigd zijn, zich bij God alles in het eeuwigheidsbegrip te doen verliezen, zoo dat de getallen en cijfers, hoe ook genomen, er feitelijk niets meer toeschijnen te doen. En toch blijkt bij nader inzien, hoe juist deze bewering, alsof de getalcijfers voor God niet met zonden tellen, op een grondvermissing berust. Reeds het Drieënnig-zijn van den Almachtige bewijst het tegendeel, en als ge aan de Schepping toekomt, ziet ge hoe aandoende het zevental wordt ingezet, en zulks zoo beslist, dat alle verder handelen van God met den menschen, Zijnerzijds aan de Drie, en wat de Schepping aangaat aan de Zeven gebonden blijft. Diepinnige geleerden, die in de cijferwereld tot op den bodem doordrongen, gaven ons dan ook op velerlei manier de stellige verzekering, dat in 't Goddelijke zijn en doen steeds ook het wonderbare cijfer meesprekt, ja, dat de eeuwigheid ten slotte niet anders dan met het oog op de cijfers van drie en zeven, en zoo ook van twaalf en veertig, kan begrepen worden. Het eindige en het oneindige staan met elkander krachten den oorsprong der dingen in harmonisch en natuurlijk verband.

Ook wat de getalcijfers betreft, gaat daarom de Christus steeds op den Vader terug. Met beslissende betuiging de Christus het aan zijn jongeren, op 't oogenblik, toen zijn opvaren ten hemel op staanden voet zou intreden: „Het komt u niet toe, te weten de tijden en gelegenheden, die de Vader in zijn eigene macht gesteld heeft.“ Reeds vóór zijn Kruisiging had de Christus zelf het betuigd: „Van dien dag en die ure weet niemand, ook niet de Engelen des hemels, dan mijn Vader alleen.“ Zelfs de Christus zou dien dag en die ure eerst vaststellen kunnen als ze intraden. Voor ons is het eeuwig niets dan een ganschelijk onbepaald begrip, waaraan we geen vaste verwachtingen verbinden kunnen. Als wij ons hooren aanzeggen, dat de ure der eeuwigheid ingaat, dan maakt zulke geen anderen indruk, dan alsof alle onderscheid zelfs van een nu een nu weg viel, en alsof er niet dan een eindeloze gelijkmatigheid van alle dingen zou overblijven. Zoo sterk ontkomt ons zelfs dit besef van het eeuwig, dat we ons giet recht in kunnen denken, hoe in het Vaderhuis het eeuwigheidsintreden en hoe doch ten leste ook dit leven in het Vaderhuis door het laatste oordeel zal worden afgebroken, om eerst over opstanding en oordeel heen in de eeuwig gelukzaligheid van de nieuwe aarde onder den nieuwen hemel over te leiden.

Het in dan ook ten eenenmale onjuist gerien, alsof de cijfers en getallen alleen bij onze verstelling thuis hoorden, en alsof het denken en

doen van God Drieënnig geheel buiten alle verschil van tijd en buiten alle inderling van eeuwen en jaren omging. Het ligt eenigzins aan onze kortzichtigheid, dat 't ons ondoenlijk schijnt, om, ook als we in het eeuwig ons verplaatsen, nog met getallen en afstanden en onderscheiden cijfers te rekenen.

De Christus sprak het daarom op het oogenblik van zijn Hemelvaart zoo stellig en met zulk een beslissende voor zijn jongeren uit, dat de belofte voor de toekomst een belofte des Vaders, en niet een gissing onzerzijds was, ja, dat de Christus zelf de komst van de ure, waarin die belofte verwezenlijkt zou worden, van den Vader moest inwachten. Het kon daarom niet anders zijn, dan het „verwachten van de belofte des Vaders“, die hij, zoo voegde Jezus er aan toe, van mij gehoord hebt. Aan de jongeren kwam het niet toe, die ure te kennen. De Christus zelf kon wel profeteren, dat die ure nu komende en reeds nabij was, maar over hetzelve van die ure zou de Vader beschikken, en aan de jongeren vooral kwam het in 't minst niet toe, te weten de tijden en gelegenheden, die de Vader in zijn eigen macht gesteld heeft.

In het eeuwig doen Gods was ook de beschikking over al het bijzondere opgenomen. De eeuwigheid zou zich in 't minst niet in vage algemeenheden verliezen, die steeds en onveranderlijk zich zelf gelijk zouden blijven. Wat voor ons de wisseling van tijden en toestanden is, vloet voor ons voort uit Gods heilige, alomvattende beschikking. Het onderscheid tusschen onze voorstelling en de wezenheid der dingen gelijk ze in God rust, bestaat alleen hierin, dat wij het eeuwig niet met het bijzondere tot hooger eenheid kunnen samenvoegen. Wat eeuwig is, mist voor ons alle tijdsinleiding. Voor den Heere onzen God daarentegen is de inderling in het bijzonder tot in zijn eigen dag en ure toe het uit Hem zelf opwellende. Het eeuwig is voor den Schepper aller dingen tegelijk het alomvattende en het alles in 't bijzonder van zijn wezen doordringende. Voor ooren beperkt blik is het eeuwig een steeds in zich zelf gelijk blijvend eender; voor den Heere onzen God daarentegen spreekt in het eeuwig zich de rijkste veelvormigheid uit. Onze blik is te beperkt zodat we of alleen het tijdelijk bijzondere of alleen het alles in zich opslurpende eeuwig kunnen genieten. In God daarentegen is het „eeuwig“ de rijkste ontplooiing van al wat in 't bijzondere schitteren kan.

Dr. A. K.

Amsterdam, 23 Mei 1919.

Het tweede bezwaar, dat men heeft tegen de revisie van de Belijdenisschriften om deze uit te breiden en aan te vullen met het oog op de hedendaagsche ketterijen, is niet formeel, maar materieel. Een dergelijke uitbreiding en aanvulling van de Confessie der Kerk, zoo zegt men, kan zeer zeker geoorloofd en plichtmatig wezen, maar de historie der Kerk leert, dat dit dan alleen gesch